سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى

ئېنىقلىما:

سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى: ئىسلام سەلەپىي جامائىتى بولۇپ، دەسلەپتە مىسىردا مەيدانغا كەلگەن، كېيىنچە، خەلىپىلىكنىڭ قايتىپ كېلىشى ۋە ئىسلام ئۇممەتلىرىنىڭ ئويغىنىشىنىڭ شەرتلىرى بولغان ئېتىقادنى پاكلاش، بىدئەت ۋە خۇراپاتلارنى يوقىتىشتا ساغلام تەۋھىد ۋە سەھىھ سۈننەت ئاساسىدا ئىسلامغا چاقىرىش ئۈچۈن باشقا جايلارغا تارقالغان.

قورۇلۇشى ۋە ئاساسلىق كىشىلىرى:

مىسىردىكى سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى ئىككى قېتىملىق تارىخىي باسقۇچنى باشتىن كەچۈرگەن:

قورۇلۇش باسقۇچى:

سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى 1926 ـ يىلى قاھىرە شەھىرىدە، دىنىي مۇئەسسەسەلەر ۋە پىكرى ساھەلەرگە تەسەۋۋۇپ ۋە سۇپىزمنىڭ ھاكىم بولۇۋالغانلىقى سەۋەبىدىن خۇراپات، بىدئەت ۋە شېرىك مىسىر ۋە كۆپلىگەن ئىسلام ئەللىرىدە قايناۋاتقان بىر پەيتتە، شەيخ مۇھەممەد ھامىد ئەلفەقىينىڭ قولى ئارقىلىق، ئۇنىڭ شەيخ مۇھەممەد ئابدۇلۋاھھاب ئەلبەننا، مۇھەممەد سالىھ ئەششەرىيف، ئوسمان سەباھۇلخەير، ھىجازىي فەزل ئابدۇلھەمىد قاتارلىق بىر قىسىم دوستلىرىنىڭ ئىشتىراك قىلىشى بىلەن قورۇلغان. جامائەتنىڭ قورۇلۇشى ساغلام تەۋھىد ۋە سەھىھ سۈننەت ئاساسىدا شېرىك ۋە بىدئەتنىڭ بارلىق شەكىللىرىگە قارشى كۆرەش قىلىش ئۈچۈن دىنىي يېڭىلاشقا چاقىرىشنى مەقسەت قىلغان.

- شەيخ مۇھەممەد ھامىد ئەلفەقىي (1310ھـ ـ 1378ھ/ 1892م ـ 1959م) بىر مەرىپەتپەرۋەر، دىندار ئائىلىدە ئۆسۈپ يېتىلگەن بولۇپ،ئاتىسى شەيخ مۇھەممەد ئەبدۇھنىڭ مەكتەپتىكى ساۋاقدىشى ئىدى. ھـ 1322 ـ يىلى (1904م) شەيخ مۇھەممەد ھامىد ئەلفەقىي ئەزھەردىكى ئوقۇشىنى باشلىغان. ئۇ ئون سەككىز ياشقا كىرگەندە خېلىلا يېتىشىپ قالغان بولۇپ، تەڭتۇشلىرى ئۇنىڭ ئەتراپىغا توپلانغان ۋە ئۇنى ئۆزلىرىنىڭ شەيخى بىلىشكەن.

- 1917 ـ يىلى شەيخ ئەزھەر ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ دوكتورلۇق دىپلومىغا ئېرىشكەن ۋە ئۆزى ئىمامىلىق قىلىدىغان قاھىرەدىكى شېرىكىس مەسچىتى ۋە كېيىنچە، ھاياتىنىڭ ئاخىرىغا قەدەر ئىمامىلىق قىلغان ھەددارە مەسچىتىنى ۋاستە قىلغان ھالدا ساغلام تەۋھىدكە چاقىرىش ۋە سۈننەتنى ھىمايە قىلىش دەۋىتىنى باشلىۋەتكەن. قاھىرەدىكى ئىلمىي يىغىلىشلار ۋە كەچلىك زاللاردا ئۇنىڭ چاقىرىنىڭ ئەتراپىغا كېلىدىغان كىشىلەرنىڭ كۆپەيگەنسىرى، ئۇ ۋە ئەگەشكۈچىلىرىگە ئازغۇنلۇقتىكى

www.munber.org

كىشىلەر ۋە سوپىزم تەرىقەتچىلىرىنىڭ بىسىم ئىشلىتىشى ۋە قىيىنچىلىق تۇغدۇرۇشىمۇ بارغانچە ئېشىپ بارغان.

- ئۆزلىرىنىڭ پىكىرلىرىنى يىتەكچى قىلىپ، دەۋەتلىرىنى تارقىتىدىغان بىر مەركەز ياكى جەمئىيەت قورۇش پىكرى رەسمىي شەكىلدە باشلانغان. شۇنىڭ بىلەن 1926 - يىلى دىكابىر ئېيىدا، «سۈننەتى مۇھەممەدىيە ئەنسارلىرى جامائىتى» ئىسمى بىلەن ئۇنىڭ ئېچىلىشىنى قىلغان ۋە شەيخ مۇھەممەد ھامىد ئەلفەقىي رەئىسلىكىگە سايلانغان. بۇنىڭ بىلەن دەۋەتكە يېڭى بىر تۈس كىرىپ، ئەگەشكۈچىلىرى تېخىمۇ كۆپىيىشكە باشلىغان. بۇ ئابىدىن ئەلى شەيختىكى ھۆكۈمەت قەسىرىنىڭ بىر قىسىم كاتىپلىرىغا بىئارامىلىق ئېلىپ كەلگەن، ئۇلار شەيخ ۋە ئۇنىڭ دەۋىتىدىن كىشىلەرنى توسۇش ئۈچۈن بارلىق ۋاستىلەرنى قوللانغان، ھەتتاكى بىر قىسىم ياللانمىلارغا ئۇنى ئۆلتۈرۈش ئۈچۈن پۇل بىرىش دەرىجىسىگە بىرىپ يەتكەن. قۇرغۇچىسىنىڭ ھىجازغا ئۈچ يىللىق سەپەر قىلىشى جەريانىدا جامائەت تۇرغۇنلۇق مەزگىلىنى ياشىغان.

- شەيخ ھىجازدىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ئىككىنچى قېتىم جامائەتنىڭ پائالىيىتى جانلىنىشقا باشلىغان. شەيخ مۇھەممەد ھامىد ئەلفەقىي جامائەتنىڭ ئەقىدىسى، دەۋىتى ۋە پرىنسىپلىرىنىڭ ئىپادىلىگۈچى تىلى بولسۇن ئۈچۈن «الهدى النبوي» ناملىق ژۇرنال تەسىس قىلغان ۋە ئۇنىڭ باش تەھرىرلىكىنى ئۈستىگە ئالغان. تەھرىرلىك خىزمىتىگە ھەدىسشۇناس ئالىم ئەھمەد شاكىر، ئۇستاز مۇھىببۇددىن ئەلخەتىيب، شەيخ مۇھىيىددىن ئابدۇلھەمىد، ئەزھەرنىڭ شەيخى شەيخ مەھمۇد شەلتۇت ۋە باشقا تونۇلغان بىر گۇرۇپ ئۆلىمالار ئىشتىراك قىلغان.

- جامائەتنىڭ دەۋەت ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا ئەگىشىپ، شەيخ ئەلفەقىي سەلەپىلەرنىڭ كىتابلىرىنى، بولۇپمۇ ئىبنى تەيمىييە، ئىبنى قەييىمنىڭ كىتابلىرىنى بېسىپ تارقىتىش ئۈچۈن سۈننەتى مۇھەممەدىييە مەتبەئەسىنى تەسىس قىلغان. ئۇنىڭ بىلەن دەۋىتىنى يېقىندىن قوللاپ كەلگەن ئەزھەرنىڭ ئىككى شەيخى شەيخ مەھمۇد شەلتۇت ۋە شەيخ ئابدۇلمەجىيد سەلىيملارنىڭ ئوتتۇرىسىنى قىزغىن بىر خىل مۇھەببەت بىر ئارىغا ئېلىپ كەلگەن.

- شەيخ ھامىد ئەلفەقىي ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدە ئەنگىلىيەنىڭ مىسىرغا قاراتقان كېڭەيمىچىلىكىگە قارشى مۇجاھىدلارنىڭ جىھادلىرىغا ئىشتىراك قىلغان ۋە ئەنگىلىيەنىڭ مىسىرغا قىلغان باسمىچىلىقىغا قارشى تەشۋىقات ۋەرەقىلىرىنى بېسىشقا ھەسسە قوشقان.

- بىر تەرەپتىن جامائەت بىلەن سوپىزم تەرىقەتلىرى ئوتتۇرىسىدىكى سۈركىلىش كۈچىيىپ كەتكەن بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن سكولارىزم ۋە غەربلەشتۈرۈش چاقىرىقىنى توۋلايدىغانلار بىلەن قاتتىق سۈركىلىش كۈچەيمەكتە ئىدى. شەيخنىڭ ئۇلارغا ۋە بەشەريي قانۇنلارنى تۈزگۈچىلەرگە قارشى تۇرۇشتا ئاۋازى يوقىرى بولدى. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى ئىنگلىزلارنىڭ سۆزىنى ئېلىپ، ئۇ ئارقىلىق قان، ئار - نومۇس ۋە مال - مۈلۈكنى بىر تەرەپ قىلىدىكەن ۋە ئۇنى بىلىنگەن ۋە ئاللاھنىڭ كىتابى، پەيغەمبىرىنىڭ سۈننىتىدە بايان قىلىنغان ھۆكۈملەردىن يوقىرى ئورۇندا قويىدىكەن، ئۇ شەكسىز كاپىر، مۇرتەددۇر. ئەگەر ئۇنىڭدا ئىزچىل تۇرىۋەرسە، ئاللاھ

www.munber.org

نازىل قىلغان ھۆكۈم بىلەن ھۆكۈم قىلىشقا قايتمىسا، ئۇ ئاتىلىۋاتقان ھەرقانداق ئىسمنىڭ، ئوقۇغان ناماز، تۇتقان روزا، ئادا قىلغان ۋە باشقا ئەمەللەرنىڭ ئۇنىڭغا ھېچقانداق پايدىسى بولمايدۇ.» ئۇنىڭ مۇھىم سۆھبەتلىرىنىڭ بىرى شەيئىلەرنىڭ ئىسىملىرىنى سۆزىدە ھېچقانداق ياغلىمىچىلىق ياكى ھەقىقەتتە ياسالمىلىق قىلماستىن ئەينەن ئاتايتتى. ھەقىقەتتە ياسالمىلىق قىلىشنى تەخسكەشلىك ۋە پاسىقلىق، ھەقنى سۆزلىمەي جىم تۇرىۋېلىشنى قورقۇنچاقلىق ۋە خارلىق، دەپ ئاتايتتى. بۇ ئىشلار ئۇنىڭغا، باتىل يولدىكىلەرنىڭ زىيانكەشلىك قىلىشىنىڭ ئارتىشىغا ۋە خىزمىتىدىن بىر قانچە قېتىم يۆتكىلىشىگە سەۋەپ بولغان.

- ئۇ ــ ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن ـ ھىجرىيە 1378 ـ يىلى، رەجەب ئېيىنىڭ يەتتىنچى كۈنى جۈمە (16 ـ يانۋار، 1959 ـ مىلادى) ئەتتىگەندە جامائەتنىڭ مەركىزىدە ۋاپات قىلدى. ئۇ بۇ مەركەزگە ئۆزىنىڭ ئوپراتسىيىسى ئاخىرلاشقاندىن كېيىنلا، ئۆزىنى بامدات نامىزىغا مەركەزگە ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن قىلغان تەلىۋىگە ئاساسەن يۆتكەپ كېلىنگەنىدى.

- ئۇنىڭ ۋاپاتىغا بەزى ئەرەب، ئىسلام دۆلەتلىرىنىڭ ئۆلىما ۋە رەئىسلىرى قاتتىق قايغۇرغان. ئۇنىڭ جىنازىسىنى شەيخ ئابدۇرراھمان تاج ۋە شەيخۇل ئەزھەر ھۆسنىين مەخلۇفلار باشچىلىقىدىكى ئەزھەرنىڭ شەيخ ۋە ئۆلىمالىرى چىقارغان.

◈ قۇرغۇچىسىنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن، جامائەتنىڭ رەئىسلىكىنى بىر تۈركۈم كۆزگە كۆرۈنگەن ئۆلىمالار داۋاملاشتۇرغان، ئۇلار:

- شەيخ ئابدۇررازاق ئەفىيفي (1323ھ ـ 1415ھ/ 1904م ـ 1994م): ئەزھەر ئۇنىۋېرسىتىدە فىقھىي ۋە ئۇنىڭ ئۇسۇلى (مېتودى) دا ماگىستىرلىك، كېيىن دوكتورلۇق ئۇنۋانىغا ئېرىشكەن ۋە ئەزھەرنىڭ دىنىي ئىنىستىتوتلىرىدا مۇدەررىس بولۇپ ئىشلىگەن. ئۇ جامائەتنىڭ قورۇلۇشىغا زاماندىش ياشىغان. ئۇنىڭ «الهدى النبوي» ژۇرنىلىنىڭ تۇنجى سانىغا ئەسەر يازغان يازغۇچىلارنىڭ بىرى ۋە جامائەتتىكى ئالدىنقى قاتاردىكى ئالىملار تۇنجى ھەيئىتىنىڭ شەيخ ئەھمەد شاكىر، شەيخ ئابدۇلھەلىيم ئەررۇممانىي ۋە شەيخ ھامىد ئەلفەقىيغا ئوخشاش بىر تۈپ ئالىملىرى بىلەن بىر قاتاردىكى ئەزالىرىدىن بىرى ئىدى.

- ھىجرىيە 1365 ـ يىلى، سەپەر (فېۋرال، 1946) ئېيىدا، ئىسكەندىرىيىدىكى جامائەتنىڭ مەھرەم بەك شۆبىسىنىڭ رەئىسى بولىۋاتقان مەزگىلدە، جامائەتنىڭ بىرىنچى رەئىس مۇئاۋىنىغا سايلانغان.

- سەئۇدى ئەرەبىستان پادىشاھلىقى مۇپتىسى شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئىبراھىمنىڭ مەخسۇس تەكلىۋىگە بىنائەن، تائىفتىكى دارۇتتەۋھىيدتە ئوقۇتقۇچىلىق قىلىش ئۈچۈن ئۆزى بىلەن شەيخ مۇھەممەد خەلىيل ھىراسنى ئېلىپ سەئۇدىغا سەپەر قىلغان. ھىجرىيە 1370 ـ يىلى ئىلمىي ئىنىستوتلار ۋە شەرئەت پاكولتىتىدا دەرس بېرىش ئۈچۈن رىيادقا يۆتكەلگەن.

- 1379 ـ يىلى سەپەر ئېيىنىڭ 24 ـ كۈنى (29 ـ ئاۋغۇست، 1959 ـ يىلى) شەيخ ھامىد ئەلفەقىينىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن، شەيخ ئابدۇررازاق ئەلئەفىيفي ھەممىنىڭ

www.munber.org

بىرلىككە كىلىشى بىلەن جامائەتنىڭ رەئىسلىكىگە تەيىنلەنگەن. شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل «الهدى النبوي» ژۇرنىلىنىڭ باش تەھرىرلىكىگە سايلانغان.

- ھجرىيە 1380 - يىلى سەئۇدى ئەرەبىستان پادىشاھلىقىدا ئوقۇتقۇچىلىق قىلىش ئۈچۈن ئىككىنچى قېتىم تەقسىم قىلىنغان. ئۇ، ئوقۇتۇش لىنىيەسىنى بويلاپ، ھجرىيە 1385 - يىلى پەتىۋا (ھۆكۈم) چىقىرىش ئالىي ئىنىستىتوتىنىڭ باش رەئىسلىكىگىچە تەرەققىي قىلغان. شۇنىڭدەك ئۇ پادىشاھلىقتىكى ئوقۇتۇش پروگراملىرىنى تۈزۈش كومىتېتىغا قاتناشقان. ھجرىيە 1391 - يىلى، ئىلمىي تەتقىقات، پەتىۋا، دەۋەت ۋە ئىرشاد (يول كۆرسىتىش) باش ئىدارىسىغا يۆتكەلگەن ۋە سەئۇدى ئەرەبىستان پادىشاھلىقى ئالدىنقى قاتاردىكى ئۆلىمالار ھەيئىتى كېڭەشىنىڭ ئەزاسى قىلىنغاندىن سىرت، ئىلمىي تەتقىقات ۋە پەتىۋا ئىشلىرى دائىمىي كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسلىكىگە تەيىنلەنگەن. ئۇ – ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن - ھجرىيە 1415 - يىلى، رەبىيئۇل ئەۋۋەلنىڭ 25 - كۈنى (مىلادى 1994 - يىلى، 1 - ئاۋغۇست) ۋاپات بولغانغا قەدەر بۇ خىزمەتلەرنى ئىشلىگەن. ئۇنىڭ قولىدا پادىشاھلىق ۋە ئىسلام ئالىمىنىڭ تونۇلغان ئالىملىرىدىن شەيخ ئابدۇللاھ ئىبنى جىبرىن، شەيخ سالىھ ئەللۇھەيدان، شەيخ ئابدۇللاھ ئىبنى ھەسەن ئىبنى قەئۇد، شەيخ ئابدۇلئەزىز ئال شەيخ، شەيخ ئابدۇللاھ ئىبنى غەديان، شەيخ سالىھ ئەسسەدلان، دوكتور سالىھ ئەلفەۋزان، ئابدۇللاھ ئىبنى ئابدۇلمۇھسىن ئەتتۈركىي، شەيخ مەنناﺋ ئەلقەتتان.... ۋە باشقىلارغا ئوخشاش بىر ئەۋلاد ئۆلىمالار يېتىشىپ چىققان. مۇشۇ جەرياندا ئۇنىڭ جامائەت بىلەن بولغان ئالاقىسى ئۈزۈلۈپ قالمىغان.

- شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل (1332ھ - 1390ھ/ 1913م - 1971م):
ئەزھەردە ئوقۇپ، ئۇسۇلۇددىين (دىن مېتودولوگىيەسى) پاكولتېتىدا ئالىي دىپلومغا ئېرىشكەن. گەرچە ئۇ نەزەر دائىرىسى كەڭ، تىلى كۈچلۈك، پىكرى ئېنىق ۋە بالاغەتلىك گۈزەل بولسىمۇ. كېيىنكى سەۋەبلەردىن يوقىرى سەۋىيىدىكى ئوقۇشىنى تاماملىيالمىغان.

- مىلادى 1936 - يىلى «التبرج» ناملىق كىتابىنىڭ ئاپتورى نىئمە سىدقىي خانىمنىڭ تونۇشتۇرۇشى بىلەن سۈننەتى مۇھەممەدىيە ئەنسارلىرى جامائىتىگە قاتناشقان. ئۇنىڭدىن كېيىن جامائەتنىڭ ئوخشىمىغان پائالىيەتلىرىگە ئىشتىراك قىلىپ، ئاخىرىدا جامائەتنىڭ بىرىنچى قول ۋەكىلىگە ئايلانغان ۋە شەيخ ھامىد ئەلفەقىينىڭ نەزىرىدە ئورنى يوقىرى كۆتىرىلگەن. «الهدى النبوي» ژۇرنىلىنىڭ ئوقۇرمەنلىرى ئۇنى قايىل قىلىشقتىكى ئاجايىپ ئىقتىدارى، «تاغۇتلار» تىمىسى ئاستىدا ھازىرلىنىدىغان زەنجىرسىمان ئىلمىي تەتقىقاتلىرى ئارقىلىق تەرىقەتچىلەر، ئازغۇنلار، قادىيانىيە ۋە باھائىيەگە ئوخشاش پىرقىلەر ۋە باشقىلاردىن تەركىپ تاپقان خۇسۇمەتچىلىرىنى جىمىقتۇرىدىغان پاكىتلىرى ئارقىلىق تونۇغان. شۇڭا ئوقۇرمەنلىرى ئۇنىڭغا «تاغۇتلارنى ۋەيران قىلغۇچى» دەپ لەقەم قويۇپ قويغان. بۇ ئۇنى سۈپىزم تەرىقەتلىرى شەيخلىرىنىڭ ئۇنىڭغا قارشى ئاچقان شىكايىتى سەۋەبى بىلەن باش تەپتىشنىڭ تەكشۈرۈشىگە دۇچ كەلگەن. ئۇ بۇ شىكايەتلەرگە ئۆزىنىڭ كېيىنكى مەزگىللەردە «مانا بۇ سۈپىزم» نامى بىلەن نەشر قىلىنغان «سۈپىزم شەيخلىرىنىڭ شەيخىغا خەت» ناملىق كىتابىدا رەددىيە بەرگەن، بۇ كىتاب

www.munber.org

ئىندىنوزىيەچىگە تەرجىمە قىلىنغان. بۇ خىل رەددىيەلەر سۈداندىكى سۈننەت ئەنسارلىرى، سۈرىيەنىڭ ھەلەب شەھرىدىكى شەيخ مۇھەممەد نەسىيب ئەررىفائىي رىياسەتچىلىكىدىكى مۇھەممەدىييە توغرا يولغا چاقىرىش جامائىتى قاتارلىقلار تەرىپىدىنمۇ ئۆزلۈكسىز كىلىپ تۇرغان.

- ھىجرىيە 1371 ـ يىلى (1952م) جامائەتنىڭ تۇنجى قۇرغۇچىلىرىنىڭ بىرى شەيخ مۇھەممەد ئابدۇلۋاھھاب ئەلبەننانىڭ ھەمرالىقدا رىيادىتىكى ئىلمىي ئىنىستىتوتتا خىزمەت قىلىشقا تەقسىم قىلىنغان.

- شەيخ ئابدۇررازىزاق ئەلئەفىيفىي جامائەتنىڭ باش رەئىسلىكىگە تەيىنلەنگەندىن كېيىن، ئۇ ھىجرىيە 1379 ـ يىلى، سەپەر ئېيىنىڭ 22 ـ كۈنى (مىلادى 1959 ـ يىلى، 27 ـ ئاۋغۇست) ئەفىيفىنىڭ ۋەكىلى قىلىپ سايلانغان. شەيخ ئابدۇررازىزاق ئەفىيفىي سەئۇدىغا سەپەر قىلغاندىن كېيىن، ئۇ 1380ھ مۇھەررەم ئېيىنىڭ 15 ـ كۈنى (9 ـ ئىيۇل، 1960 ـ يىلى) جامائەتنىڭ باش رەئىسلىكىگە، دوكتور مۇھەممەد خەلىيل ھەرراس مۇئاۋىنلىككە تەيىنلەنگەن.

- مىلادى 1969 ـ يىلى مىسىر ھۆكۈمىتى سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتىنىڭ پائالىيەتلىرىنى توختىتىش مەقسىتىدە شەرئىي جەمئىيەت بىلەن بىرلەشتۈرىۋەتكەن. شۇنىڭ بىلەن شەيخ ۋەكىيل باش تەھرىرلىكىنى قىلىۋاتقان «الهدى النبوي» ژۇرنىلى توختاپ قالغان. بۇ جەرياندا شەيخ ۋەكىيل مەككە مۇكەررەمەدىكى شەرئەت پاكولتىتىغا ئوقۇتقۇچىلىققا تەيىنلەنگەن ۋە تاكى ھىجرىيە 1390 ـ يىلى، جامادىئەل ئەۋۋەل ئېيىنىڭ 22 ـ كۈنى، (1971م) ئۆزىنىڭ يۇكسەك ئىلمىي ئورنىغا ئىشارە قىلىدىغان يازغان ۋە تەھقىق قىلغان ئىلمىي ئەسەرلىرىنى مىراس قالدۇرۇپ، ۋاپات بولغانغا قەدەرماگىستىرلىك قىسمىنىڭ ئەقىدە ئوقۇتقۇچىلىقى ۋەزىپىسىنى ئۆتەپ كەلگەن.

قايىتا جاكارلىنىشى:

◈ رەشاد ئەششافىئىي نامى بىلەن تونۇلغان شەيخ مۇھەممەد ئابدۇلمەجىيد ئەششافىئىي (1338ھ ـ 1411ھ/ 1919م ـ 1990م) جامائەتنىڭ ئىككىنچى قېتىملىق قۇرغۇچىسى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ئۇ جىيزە ناھىيىسى تەمىنات ئىدارىسىنىڭ باش مۇدىرلىق خىزمىتى بىلەن بىرگە، جامائەتنىڭ پائالىيەتلىرى توختىتىلىشتىن ئىلگىرىكى باش سىكىرتارى ۋە شۆبىلەرنىڭ رىياسەتچىسى ئىدى. ئۇ جامائەتنى قايتا ئوتتۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن بارلىق كۈچىنى سەرپ قىلغان ۋە بۇ ئىش ھىجرىيە 1390 ـ يىلى (مىلادى1972 ـ يىلى) مىسىرنىڭ سابىق رەئىسى ئەنۋەر ساداتنىڭ دەۋرىدە ئەمەلگە ئاشقان.

- قايىتا قورۇلغاندىن ئۈچ يىل كېيىن، 1393ھ دە «الهدى النبوي» ژۇرنىلىنىڭ ئورنىنى باسسۇن ئۈچۈن «تەۋھىد» ژۇرنىلىنىڭ بىرىنچى سانىنى نەشىر قىلدۇرغان. ئۇ ژۇرنالىنىڭ باش تەھرىرلىكىنى ئۆزى ئۈستىگە ئالغان، كېيىن ئەنتەر رەشاد، ئۇنىڭدىن كېيىن شەيخ ئەھمەد فەھمىيلار باش تەھرىرلىك خىزمەتلىرىنى ئۆز

www.munber.org

ئۇستىگە ئالغان. شۇنىڭ بىلەن جامائەتنىڭ پائالىيەتلىرى ئىلگىرىكى پەيتلىرىگە قايتقان ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكۈچىلەر ۋە تەۋە شۆبىلەرمۇ كۆپەيگەن.

◈ 1975 ـ يىلى جامائەتنىڭ ئىككىنچى قۇرغۇچىسى ئۇستاز مۇھەممەد رەشاد ئەششافىئىينىڭ هايات ۋاقتىدا شەيخ مۇھەممەد ئەلى ئابدۇررەھىم ئۇنىڭغا ۋارىسلىق قىلىپ جامائەتنىڭ رەئىسلىكىگە سايلانغان. شۇنىڭ بىلەن ئۇ تا هاياتىنىڭ ئاخىرىغا (1411ھ/1990م) قەدەر جامائەتنىڭ جىيزە ناھىيىسى شۆبىسىنىڭ رەئىسلىكىنى قىلغان.

ـ شەيخ مۇھەممەد ئەلى ئابدۇررەھىم ئىسكەندەرىييە رايۇنىدا تۇغۇلغان. كىچىدىلا قۇرئان كەرىمنى يادلاپ بولغاندىن ئىسكەندەرىييەدىكى پېداگوگىكا مەكتىۋىگە ئوقۇشقا كىرگەن. ئۇ يەردىكى ئوقۇشىنى 1923 ـ يىلى تاماملاپ، مائارىپ ساھەسىدە خىزمەت قىلغان. ئوخشىمىغان مائارىپ خىزمەتلىرىگە ئۆسۈپ ئاخىرىدا يېتەكچى بولغان.

ـ ئۇ 1943 ـ يىلى ھەج قېرىنداشلىرى جامائىتىنى تەسىس قىلغان ۋە ھەج سەپەرلىرىنىڭ بىرى جەريانىدا (1948م) شەيخ مۇھەممەد ھامىد ئەلفەقي بىلەن تونۇشقان.

ـ ئۇنىڭ سۈننەت ۋە تەۋھىدكە بولغان مۇھەببىتى «السنن والمنتدعات» ناملىق كىتابىنىڭ ئاپتورى شەيخ مۇھەممەد ئابدۇسسالام ئەششەقىيري، سەئىيدىنىڭ ئەللامەسى شەيخ ئەبۇلۋەفا دۇرەيۋىش ۋە شەيخ ئابدۇلئەزىز ئىبنى راشىد ئەننەجدىيلارنى بىر ئارىغا ئېلىپ كەلگەن. ئۇلارنىڭ قولى بىلەن ئىسكەندەرىييە ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى رايۇنلارغا تەۋھىد دەۋىتى تارقالغان.

ـ شەيخ جۇغراپىيە ئىلمىدا ۋايىغا يەتكىنىدىن سىرت، سۈننەتكە كۆڭۈل بۆلۈش سېپىدىكى ئالدىنقى قاتاردىكى ئۆلىمالارنىڭ بىرى ھېسابلىنىدۇ. ئۇ سەئۇدى ئەرەبىستان پادىشاھلىقىدىكى ئىلمىي ئىنستىتوتلارنى قۇرۇش ۋە ئۇنىڭ مېتودلىرىنى يېزىشتا كۆرىنەرلىك رول ئوينىغان. ئۇنىڭ مەككىدىكى ھەرەم شەرىفتە ئۆزۈن يىل دەرس ئۆگەتكەنلىكى زىكىر قىلىنىدۇ.

ـ جەمئىيەتنىڭ ئەزالىرى تەرىپىدىن سايلانغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭ سابىق رەئىسى هايات چاغدا جامائەتنىڭ رەئىسلىكىنى ئۈستىگە ئالغان. ئۇنىڭ دەۋرىدە جامائەت بارلىق مۇسۇلمانلارغا مۇكەممەل خىزمەت قىلىپ بېرەلەيدىغان ئىسلام مەركەزلىرىنى قۇرۇش، ئىسلامىي دۇختۇرخانا ۋە ساغلىق مەركەزلىرىنى بىنا قىلىشلاردىن باشقا يېتىم ۋە ھاجەتمەنلەرگە ياردەم قىلىش ۋە كاپالەت نورمىسى بېرىش ئىشلىرىنى كېڭەيتكەن. ئۇنىڭ دەۋرىدە يەنە تەۋھىد ژۇرنىلىنىڭ سانى ئىلگىرى 5 مىڭدىن 36 مىڭغا كۆپەيتىلگەن.

ـ شەيخ ۋە جامائەت ئۆلىمالىرىنىڭ دەرسلىرىنىڭ ياشلارغا، بولۇپمۇ ئىسكەندەرىييە ۋە قاھىرە ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدىكى ياشلارغا چوڭقۇر تەسىرى بولغان. شېرىك بىلەن كۆرەش قىلىدىغان، بىدئەتنى يوققا چىقىرىشقا ئىنتىلىدىغان، سۈننەتنى بايان قىلىپ، تەۋھىدكە چاقىرىدىغان ئىسلام ئويغىنىش ئېقىملىرىغا يېتەكچىلىك قىلغان سەلەپىيلەرنىڭ مېتودى ۋە دەۋەت چۈشەنچىسى چوڭقۇرلاشتى. غەربلەشتۈرۈش،

www.munber.org

ھاۋايى ـ ھەۋەسنى ياقلايدىغانلارنىڭ ۋە سۈپىلارنىڭ كىتابلىرى تەرىپىدىن مونۇپۇل قىلىنغان كىتاب بازارلىرىدا ساغلام ئىسلامىي كىتابلار كەڭ تارقالدى. ھىجاپ قايتىدىن جانلاندى، پەزىلەت ئەتراپقا يېيىلدى. تەسەۋۋۇپ ئېقىمى چەكلىك يەرلەرگىلا قامىلىپ قالدى.

ـ شەيخ مۇھەممەد ئەلى ئابدۇررەھىمنىڭ دەۋرىدە قورۇلتايلار ئەينى زامانقى ھالىتىگە قايتتى ۋە دەۋەتچىلەر ئۇچۇن بىرىنچى قېتىملىق قورۇلتاي چاقىرىلدى. شەيخ ئەھمەد فەھمى باش تەھرىرلىك رىياسىتى ئاستىدىكى تەۋھىد ژۇرنىلى غەربلەشتۈرۈش ۋە سكولارىزملاشتۇرۇش ئېقىمىغا قارشى تۇردى، ئۆز ۋاقتىدا سۇت ئويۇقۇسىدا ئوخلاپ ياتقان باتىنىي ۋە رافىزىيلار ئېقىمىنىڭ پەردىلىرىنى ئېچىپ تاشلىدى. بۇنىڭدىن باشقا، مىسىر ۋە ئومۇمىيۈزلۈك ئىسلام ساھەلىرىدە مەيدانغا كەلگەن يېڭى قېيىنچىلىق ۋە ۋەقەلەرنىڭ كۆپىنچىسىدە شۇ خۇسۇستىكى شەرىئەتنىڭ ھۆكۈملىرىنى بايان قىلىپ تۇردى.

ـ جامائەتنىڭ ئاساسلىق كىشىلىرى ۋە ئەزالىرى نۇرغۇن جايلاردا باشقىلار كۆرمىگەن قېيىن ـ قىستاق، بېسىم ۋە قاماققا ئېلىنىشلارغا دۇچ كەلدى.

◈ 1991 ـ يىلى شەيخ مۇھەممەد ئەلى ئابدۇررەھىمنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن ئۇنىڭ ئورنىغا جامائەتنىڭ ھازىرقى باش رەئىسى شەيخ سەفۋەت نۇرۇددىن رەئىسلىككە سايلاندى. شەيخ سەفۋەت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى ۋە ئۇنىڭغا ئائىت ئىلىملەرگە كۆڭۈل بۆلىدىغان ئۆلىمالارنىڭ بىرى. ئۇنىڭ رەئىسلىك مەزگىلى دەۋەتچىلەرنى يېتىشتۈرۈپ چىقىدىغان ئىنىستىتوتلارنى قۇرۇش، ئوقۇغۇچىلارغا كاپالەت پۇلى بېرىش قاتارلىق ئىشلارغا كۆڭۈل بۆلگەن. شۇنىڭدەك جامائەت مەسچىتلەرنى بىنا قىلىش، دەۋەت ئۆمەكلىرىنى يوللاش، قۇرئان يادلاش مەركەزلىرىنى تەسىس قىلىش پۈتۈن مىسىر سەۋىيىسىدە جامائەتنىڭ بارلىق شۆبىلىرىدە ئۈزلۈكسىز ھالدا مەدەنىيەت ھەپتىسى ئۆتكۈزۈش قاتارلىق ئىشلارنى كېڭەيتتى. ئوخشاش ۋاقىتتا ھاجەتمەنلەرگە ئوخشاش بولمىغان ئىجتىمائىي ياردەملەرنى بېرىش، يېتىملارنى كاپالەتكە ئېلىش قاتارلىق ئىشلارغا پەرۋاسىز قارىمىدى. بۇنىڭدىن باشقا مىسىر جەمئىيىتىنى سكولارىستلاشتۇرۇش ۋە غەربلەشتۈرۈشنىڭ بارلىق شەكىللىرىگە قارشى تۇردى. يەنە شەيخ سەفۋەت شۇۋادفىي باش تەھرىرلىكىنى قىلغان "تەۋھىد" ژۇرنىلى ئارقىلىق مۇسۇلمانلارنىڭ مەسىلىلىرىنى گەۋدىلەندۈرۈش ۋە ئاز سانلىق مۇسۇلمانلارنى تونۇتۇشقىمۇ سەل قارىمىدى.

ـ ئۇنىڭ رەئىسلىك مەزگىلى يەنە ئەزھەر ۋە ۋەقپىلەر مىنىستىرلىكىگە ئوخشاش رەسمىي ھەيئەتلەر بىلەن بولغان ئالاقە ۋە يېقىنچىلىقلارنىمۇ باشتىن كەچۈردى. جامائەت يەنە قاھىرەدىكى ئىسلام دۇنياسى قۇتقۇزۇش ۋە دەۋەت قىلىش كېڭىشىنىڭ يىغىنلىرىغا نازارەتچى ئەزا سۈپىتىدە قاتنىشىپ كەلدى.

◈ جامائەتنىڭ سېپىدە بىر قانچىلىغان مەشھۇر ئۆلىمالار يېتىشىپ چىقتى. ئۇلار: مەككىدىكى ھەرەم شەرىفنىڭ ئىمامى، مەككە مۇكەررەمە ھەدىس خەيرى ـ ساخاۋەت ئىنىستىتوتىنىڭ قۇرغۇچىسى ۋە مۇدىرى شەيخ ئابدۇززاھىر ئەسسەمھ، سەئۇدى ئەرەبىستان پادىشاھلىقى ئالدىنقى قاتاردىكى ئۆلىمالار ھەيئىتىنىڭ سابىق ئەزاسى ئابدۇرراززاق ھەمزە، جامائەتنىڭ سۇھاج شۆبىسى رەئىسى شەيخ ئەبۇلۋافا

www.munber.org

دۇرەيۇش، ئەزھەر ۋە ئۇمموۇلقۇرا ئۇنۇېرسىتېتلىرىنىڭ ئەقدە ئوقۇتقۇچىسى دوكتور مۇھەممەد خەلىل ھەرراس، مەككىدىكى ھەرەمنىڭ مۇدەررىسى شەيخ مۇھەممەد ئابدۇلۋاھھاب ئەلبەننا. جامائەتنىڭ سابىق باش رەئىسى دوكتور مۇھەممەد جەمىل غازى ۋە باشقىلار.

◈ جامائەتنىڭ ئىدارە قورۇلمىسى:

- جامائەتنىڭ باش رەئىسى: جامائەتنىڭ ئومۇمىي مەجلىسى تەرىپىدىن سايلىنىپ چىقىلىدۇ.

- جامائەتنىڭ ئومۇمىي مەجلىسى: بۇنىڭغا ئورنى چوڭ، شۆبىلىرىنىڭ سانى كۆپ دەپ قارالغانلىقى ئۈچۈن، ئون بەش ئەزا ۋەكىللىك قىلىدىغان قاھىرە ۋە يەتتە ئەزا ۋەكىللىك قىلىدىغان ئىسكەندەرىيىە شەھەرلىرىدىن باشقا ھەر بىر شۆبىدىن ئىككىدىن ئەزا ۋەكىللىك قىلىدۇ.

- جامائەتنىڭ ئىدارە مەجلىسى: جامائەتنىڭ ئومۇمىي مەجلىسى ئەزالىرى ئارىسىدىن سايلاپ چىقىلىدۇ. ئۇ رەئىس ۋە ئۇنىڭ مۇئاۋىنى، ۋەكىل، باش سىكرىتار، مالىيە مەسئۇلى ۋە ئون ئەزادىن تەركىپ تاپىدۇ.

- ئىجرائىييە ھەيئىتى: ئىدارە مەجلىسى ئەزالىرى تەرىپىدىن تەيىنلىنىدىغان بولۇپ، ئۇلار تۆۋەندىكى ئىدارىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ: پىلان ۋە سۈرۈشتۈرۈش، دەۋەت ۋە ئاخبارات، ئىلمىي ئىزدىنىش، دەۋەت ۋە قۇتقۇزۇش لايىھەلىرى، مالىيە، ئاممىۋى مۇناسىۋەت، شۆبىلەر، ياشلار ۋە قانۇنىي ئىشلارغا مۇناسىۋەتلىك ئىدارىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

سذدان وۃ ظئرتعرعيۃدۃ:

◈ جامائەت تەۋھىدكە چاقىرىدىغان بىر كىچىك گۇرۇپ سۈپىتىدە **1935**-يىلى شەيخ ئەھمەد ھەسسۇننىڭ قولى ئارقىلىق باشلانغان. ئۇ بۇ دەۋەتنى سۇدانىنىڭ غەربىي جەنۇبىدىكى نۇھۇد شەھرىدە **1917**-يىلى ئۆزى مۇنتىزىم ھالدا دەرسلىرىگە قاتنىشىپ كەلگەن شەيخ ئابدۇرراھمان ئىبنى ھەجەردىن قوبۇل قىلغان.

- شەيخ ئەھمەد ھەسسۇن، شەيخ مۇھەممەد ئەلفازىل ئەتتەقلاۋىي ئىسىملىك بىر كىشىدىن ئەزھەرنىڭ ئالەمى دىبلومىغا ئېرىشكەن، شەيخ مۇھەممەد ئەبدۇھ ۋە مۇھەممەد رەشىد رىزالارنىڭ دەرسلىرىگە قاتناشقان شەيخ ئىۋەز ئەلكەرىم ئەلئەزھەرىيدىن دەۋەتنى قوبۇل قىلغان بىر كىشى بىلەن ئۇچراشقان. بۇ ئىككىسى «الهــدى النــبوي» ژۇرنىلى ئۆزلىرىگە كىلىپ تۇرىدىغان مىسىردىكى سۈننەت ئەنسارلىرى جامائىتىنى ئۈلگە قىلغان ھالدا «سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى» نامى ئاستىدا تەۋھىدكە چاقىرىدىغان بىر جامائەت قۇرۇشقا كىلىشكەن. جامائەتنىڭ رەئىسلىكىنى **1939**-يىلدىن **1948** يىلغىچە بولغان مەزگىلدە شەيخ

www.munber.org

مۇھەممەد ئەلفازىل ئەتتەقلاۋىي ئۈستىگە ئالغان. بۇنىڭ بىلەن جامائەتنىڭ مىسىردىكى باش مەركىزى بولغان ئالاقىسى كۈچەيگەن ۋە مىسىردىكى جامائەتنىڭ ئۆلىمالىرى خورتۇمدىكى شۆبىسىگە زىيارەت ۋە لېكسىيەلەر سۆزلەش ئۈچۈن بارىدىغان بولغان. 1948 ـ يىلى شەيخ ئەتتەقلاۋىي ئېرترىيەدىكى ئەرەب تىلى مەدرىسلىرىنىڭ ئوقۇتقۇچىلىق خىزمىتى ئۈچۈن تەيىنلەنگەن. شۇنىڭ بىلەن ئۇمۇمدەرماندىكى قۇرئان كەرىمنى مۇھاپىزەت قىلىش جەمئىيىتىنىڭ مۇدىرى، ئەزھەردىن ئالىي دىپلومغا ئېرىشكەن شەيخ ئابدۇلباقىي يۇسۇف نەئمە شەيخ ئەتتەقلاۋىيدىن كېيىنكى جامائەتنىڭ رەئىسى بولۇپ سايلانغان.

ـ 1956 ـ يىلى جامائەتنىڭ ھازىرقى رەئىسى شەيخ مۇھەممەد ھاشىم ئەلھەدىييە جامائەتنىڭ رەئىسلىكىنى ئۈستىگە ئالدى. ئۇ، خەتمىييە ۋە كېيىنچە ئەزائىمىييە تەرىقەتلىرى بويىچە ھاياتىنى باشلىغان بولۇپ، شەيخ ئابدۇلباقىي يۇسۇف نەئمەنىڭ دەرسلىرىگە قاتنىشىش ئارقىلىق سۈننەت ئەنسارلىرى دەۋىتىگە ئىشەنگەن ۋە تەسەۋۋۇپتىن قول ئۈزگەن. جامائەتنىڭ ئاكتىپ ئەزالىرىنىڭ بىرىگە ئايلانغان ۋە ئاخىرىدا ئۇنىڭ رەئىسى بولغان. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئامىمىنىڭ ھاياتىغا ئورتاقلىشىش ئۈچۈن ئەتراپلىق قەدەملەرنى باسقان. ئۇنىڭ دەۋرىدە جامائەتنىڭ ئىچكى ـ تاشقى ئالاقىلىرى جانلانغان. 1962 ـ يىلى دۇنيا ئىسلام بىرلىكىنىڭ قورۇلۇشىدا سۇداندىكى سۈننەت ئەنسارلىرىغا ۋەكىللىك قىلىپ قاتناشقان، مۇپتى ئەمىن ئەلھۇسەينى رىياسەتچىلىكىدە 1963 ـ يىلى كاراچىدا چاقىرىلغان قورۇلتايغا قاتناشقان. ئافرىقىدىكى ئىسلام مەركىزى «دۇنيا ئافرىقا بىرلىكى» نىڭ قۇرغۇچىلىرىنىڭ بىرى ئىدى. ئۇ چاغدا ئافرىقىنىڭ كېنىيە، تانزانىيەگە ئوخشاش بىر قىسىم دۆلەتلىرىگە بېرىپ، مەركەزدە ئوقۇتۇش ۋە ئۆز دۆلەتلىرىدە دەۋەت ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن يېتىشتۈرۈش مەقسىتىدە بىر تۈركۈم ئوقۇغۇچىلارنى ئېلىپ كەلگەن.

ـ ئۇنىڭ دەۋرىدە جامائەتنىڭ چىقارغان ئاساسلىق كۈچلىرى:

1 ـ جامائەت، سۇدان جەمئىيىتىدە ھېلىھەم كۈچلۈك نۇپۇزغا ئىگە بولىۋاتقان سۇپىزم رادىكاللىرىنىڭ ئەقىدىلىرى ۋە پىكىرلىرىنىڭ ئەپتى بەشىرىسىنى ئېچىپ تاشلاشتا كۆرۈنەرلىك رول ئوينىغان. بۇ جەريان جامائەتنىڭ قانچىلىغان سىقىلىش ۋە بېسىملارغا دۇچار بولۇشىغا سەۋەپ بولغان. بۇنىڭدىن باشقا ئۇلار رافىزىي، مۇئتەزىلە، خاۋارىجلارنىڭ ئەقىدىلىرى ۋە باتىنىي (يوشۇرۇن)، ئەقلىيەتچىلىك، سىكولارىزم يۈزلىنىشلىرىنىڭ بارلىق شەكىللىرىدىن مۇسۇلمانلارنى ئاگاھلاندۇرغان.

2 ـ جامائەت سۇداندىكى خەلقنىڭ ھاياتىدا ئاكتىپلىق بىلەن ھازىر بولاتتى: ئۇ، 1975 ـ يىلى سۇداندا ئىسلامىي دەستۇر تۈرغۈزۈشنى تەلەپ قىلىش ئىسلام ئالدىنقى سېپىگە قاتناشقان. يەنە 1964 ـ يىلى ئىسلام ئەھدىنامىسى ئالدىنقى سېپىگە قاتناشقان. 1986 ـ يىلدىكى پارلامېنت سايلىمىدا ئىسلامچى نامزاتلارنى قوللىغان ۋە كىشىلەرگە ئىسلامنىڭ ئەقىدە، شەرىئەت ۋە ھۆكۈمەت نىزامى ئىكەنلىكىنى ئېنىق چۈشەندۈرۈش، سىكولارىزمچىلار، غەربچىلىكنى ياقلايدىغانلار، پاسىق كىشىلەر ۋە ئۇلارنىڭ خاتا يۈنىلىشلىرىدىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن لېكسىيەلەر سۆزلىگەن، ئىلمىي يىغىلىشلارنى ئويۇشتۇرغان. شۇنىڭدەك ئۇلار 1989 ـ يىلى دېموكراتىك سىياسىي ھاياتقا ئىشتىراك قىلىش ۋە ئۇنىڭ شەرئىي ھۆكمى قاتارلىق مەسىلىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر قاتار مەسىلىلەر توغرىسىدا كەڭ كۆلەملىك قورۇلتاي چاقىرغان.

www.munber.org

3 ـ جامائەت، جەنۇپتىكى جون گەران ۋە ئۇنىڭ باندىتلىرىغا قارشى جىھادقا چاقىرغانلارنىڭ ئالدىنقى قاتاردىكىلىرىدىن بىرى سانىلىدۇ.

4 ـ جامائەت ئاللاھ تائالانىڭ دىنىغا چاقىرىش يولىدا مەيلى شەھەر، مەيلى يېزىلاردا بولسۇن، بازارلار، جامائەت سورۇنلىرى، چوڭ مەيدانلاردا يىغىلىش تەشكىللەش بىلەن شۆھرەت قازانغان. بۇنىڭدىن باشقا يىراق سەھرالارغا دەۋەت ۋە قۇتقۇزۇش كارۋانلىرىنى ئەۋەتىش، لىكسىيە، ئىلمىي مۇزاكىرە، ھېكمەتلىك ۋاراقچىلار، يەرمەنكە، كىتاب ۋە شەرئىي ھىجابلارنى تارقىتىشتىمۇ نام قازانغان. قۇدۇق كولاش، كوللىتىپ پائالىيەتلەرنى تەشكىللىگەندىن باشقا، نۇرغۇن مىقداردىكى كىتاب ۋە ئىسلامىي رىسالىلەرنى، بولۇپمۇ ئەقىدە ۋە ئىبادەتلەرنى دۇرۇس قىلىش، سۈننەتكە چاقىرىپ، بىدئەتتىن توسۇشقا مۇناسىۋەتلىك كىتابلارنى تارقىتىدۇ. ئوخشاش ۋاقىتتا يەنە جامائەت ئاياللارغىمۇ سەل قارىماستىن، ئۇلارنىڭ جەمئىيەتتىكى تەربىيە ۋە ئىجتىمائىي رولىنىڭ ئەھمىيىتىگە كۆڭۈل بولگەن ھالدا ئاياللارغا مەخسۇس پروگراملارنى ھازىرلاپ بېرىدۇ.

5 ـ جامائەت، مىسسىئونىرلىققا قارشى تۇرۇش ساھەسىدە جەنۇبلۇق بوددىست ۋە خىرىستىيانلارنىڭ ئارىسىدا دەۋەت ئېلىپ بېرىشتا كۆزگە كۆرۈنەرلىك رول ئوينىغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ نۇرغۇنلىرىنىڭ ئىسلامغا كىرىپ، ئىسلامنى تارقىتىش بىلەن شۇغۇللىنىشى ۋە ئۆز يۇرتلىرىدا مەسچىتلەرنى بىنا قىلىشىغا سەۋەب بولغان. ئۇلار يەنە خىرىستىيانلار بىلەن مۇنازىرىلەرنى ئويۇشتۇرۇپ تۇرغان، بۇنىڭ ئارىسىدىكى ئەڭ مەشھۇر مۇنازىرە 1979 ـ يىلى جامائەت تەرىپىدىن تەشكىللىگەن، ئون سەككىز يوبنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر مۇنازىرە بولۇپ، بىر قانچە كۈن داۋاملاشقان ۋە مىسىردىكى جامائەتنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى دوكتور مۇھەممەد جەمىيل غازى، قوماندان ئەھمەد ئابدۇلۋاھابلار باشچىلىقىدىكى بىر گورۇپ مۇسۇلمان ئالىملىرىنىڭ قولىدا يوبلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئىسلامغا كىرىشى بىلەن ئاخىرلاشقان.

◈ جامائەتنىڭ مۇستەقىل ئىدارە ھەيئىتى بولۇپ، گەرچە بىر قىسىم ئاتالغۇلاردا پەرق بولسىمۇ، جامائەتنىڭ مىسىردىكى باش مەركىزىنىڭ ئىدارە قورۇلمىسىغا ئوخشاپ كېتىدۇ.

◈ سۈننەت ئەنسارلىرىنىڭ دەۋىتى ئېرترىيە، ئېپوفىيە، چاد، ئوتتۇرا ئافرىقا قاتارلىق نۇرغۇنلىغان ئافرىقا ئەللىرىگە سۇدان ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدا ئوقۇغان ئوقۇغۇچىلار ياكى سۇداندا تۇرۇپ قالغانلار ۋەياكى ھەج پەرزىنى ئادا قىلىش ئۈچۈن مۇقەددەس زېمىنغا مېڭىش جەريانىدا سۇدانغا كىرىپ ئۆتكەن ياكى بولمىسا ئاچلىق ۋە ئۇرۇش سەۋەپلىك پاناھلىق ئىزدەپ كەلگەنلەرنىڭ ۋاستىسى بىلەن تارقالغان.

◈ جامائەتنىڭ تىلى بولسۇن ئۈچۈن ھىجرىيە 1405 ـ يىلى «ئەلئىستىجابە» ژۇرنىلىنى چىقارغان.

◈ جامائەتنىڭ سۇداندىكى ئاساسلىق ئالىم ۋە دەۋەتچىلىرى:

ـ شەيخ ئەبۇ زەيد مۇھەممەد ھەمزە. بۇ كىشى مىسىردىكى جامائەتنىڭ قۇرغۇچىسى ھامىد ئەلفەقىي ۋە جامائەتنىڭ ئالىملىرىدىن بۇ چاقىرىقنى قوبۇل قىلغان. ئۇ 1959 ـ يىلى شەيخ ئەلفەقىينىڭ ۋاپاتىغا قەدەر مىسىردا تۇرۇپ، ئاندىن سۇدانغا قايتقان ۋە ئۆزىنىڭ «ھەلفا ۋادىسى» دېگەن شەھرى ۋە خوشنا رايۇنلاردا

www.munber.org

دەۋەتنى تارقىتىشقا كىرىشكەن. ئۇ ئاياللارغا مەخسۇس جاي ھازىرلاپ بەرگەن بولۇپ، ئۇنىڭ دەرسلىرىدىن ئاياللارمۇ تېگىشلىك نەسىۋە ئالغان. ئەتراپىغا كىشىلەر توپلىشىپ، ئەگەشكۈچىلىرىنىڭ كۆپىيىشى خەتمىيە تەرىقىتى ئەگەشكۈچىلىرىنىڭ ئۇغىسىنى قايناتقان. 1977 ـ يىلى سۇدان تېلېۋىزىيەسى ئۇنىڭ بىلەن خەتمىيە تەرىقىتىنىڭ ئاساسلىقى كىشىلىرىدىن بىرى بولغان شەيخ ئەلى زەينۇلئابىدىن ئوتتۇرىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن مۇنازىرىنى تارقاتتى. ئۇنىڭدا شەيخ خەتمىيە تەرىقىتىنىڭ پرىنسىپلىرىنىڭ ئاساسسىز، ئېتىقادلىرىنىڭ باتىل ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ چىقتى. بۇ ئىش جامائەتنىڭ دەۋىتىنىڭ سۇداننىڭ باشقا جايلىرىغا تارقىلىشىدا كۈچلۈك رول ئوينىدى.

ـ شەيخ مۇھەممەد ئەلھەسەن ئابدۇلقادىر: ئۇ بۇ دەۋەتنى 1946 ـ يىلى شەيخ ئابدۇززاھىر ئەبۇسسەمھنىڭ تالىبى، مەككە مۇكەررەمەدىكى دارۇلھەدىس ئىنىستىتوتىنى پۈتتۈرگەن شەيخ مۇھەممەد ئەتتايىبتىن قوبۇل قىلغان. ئاللاھنىڭ يولىغا چاقىرىشتا ئىرترىيەنىڭ ئاگۇردات شەھرىدە كۆرۈنەرلىك پائالىيەت ئېلىپ بارغان شەيخ تايىبنىڭ ۋە كېيىنراق ئۇنىڭ تالىبى شەيخ مۇھەممەد ئەلھەسەننىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغان. بۇنىڭ بىلەن ئۇ سۇپىزم تەرىقەتچىلىرىنىڭ نۇرغۇنلىغان قىيىنچىلىق ۋە توسالغۇلۇقلىرىغا دۇچ كەلگەن. نەتىجىدە ئۇ دەۋەت ئىشىنى كىران، ئەسمىران شەھەرلىرىگە يۆتكەپ، ئۇ يەردىكى بىر ئەرەب تىلى مەكتەپتە ئوقۇتقۇچى بولغان ۋە ئوقۇتۇش جەريانىدا دەۋەتنى بۇ رايونغا تارقىتىشقا مۇۋەپپەق بولغان. ئۇنىڭ بۇ مەزگىلدىكى ئەڭ گەۋدىلىك ئىشلىرىنىڭ بىرى ئىرترىيەدىكى سۈننەت ئەنسارلىرىنى بىر ئارىغا توپلاش، پائالىيەتلىرىنى تەرتىپكە سېلىشتىن ئىبارەت بولغان. بۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ دەۋەتى بۇ رايوندىكى ئىجتىمائىي ھاياتنىڭ تۈرلۈك ساھەلىرىدە ئۆز ئىپادىسىنى تېپىشقا باشلىغان. بۇنىڭدىن باشقا ئۇلارنىڭ ئىفوپىيە ۋە ئۇنىڭ يانتاياقلىرىنىڭ ئىرترىيەگە قىلغان مۇستەملىكىسىگە قارشى جىھاد ھەرىكىتىدىمۇ كۆرۈنەرلىك رولى بولغان.

1963 ـ يىلى شەيخ سۇداننىڭ كەسلا رايونىدا مۇقىملىشىپ، ئۇ يەردە دەۋەتنى داۋاملاشتۇرغان، بۇنىڭ بىلەن جامائەتنىڭ كەسلا، بورتسۇدان ۋە سۇداننىڭ شەرق تەرەپلىرىدە تەسىرلىرى پەيدا بولۇشقا باشلىغان. شەيخنىڭ ماراكەش، مورىتانىيا، گانا، ئىفوپىيە، گىنىيە، نىگىرىيە ۋە كېنىيە قاتارلىق بىر قانچىلىغان ئافرىقا دۆلەتلىرى، ھىندونوزىيە، تايلاند ۋە بېنگالغا ئوخشىغان بىر قىسىم ئاسىيا دۆلەتلىرى ۋە گوللاندىيەگە ئوخشىغان قىسمەن ياۋروپا دۆلەتلىرىدە دەۋەت پائالىيەتلىرىنىڭ بار ئىكەنلىكى تىلغا ئېلىنىدۇ.

ـ شەيخ مۇستەفا ناجى: بۇ كىشى ئەزھەر ئۆلىمالىرىدىن شەيخ ئەبۇ تاھىر مەھمۇد سۇۋاكىننىڭ قولىدا ئوقۇغاندىن كېيىن سۈننەت ئەنسارلىرى جامائىتىگە قوشۇلغان. 1957 ـ يىلى خورتۇمدىكى سەجانە مەھەللىسىگە جامائەتنىڭ تۇنجى مەسچىت (بۇ يەر جامائەتنىڭ ھازىرقى باش مەركىزى) تەسىس قىلىنغاندىن باشلاپ ھازىرغا قەدەر ئۇنىڭ ئىماملىقىنى قىلغاندىن باشقا، جامائەتنىڭ خاتىب ۋە دەۋەتچىلەرنى يېتىشتۈرۈش مەسئۇلىيىتىنىمۇ ئۈستىگە ئالغان.

www.munber.org

◈ لېيبرىيەدە:

- جامائەت دەسلەپتە لېيبرىيەدە شەيخ هەببىب ئەششەرىيفنىڭ رىئاسەتچىلىكىدە ئەھلى سۈننەت جامائىتى نامىدا قورۇلغان. **1988** - يىلى شەيخ هەببىب ئەزھەردىكى دەۋەتچى ۋە ئۆلىمالارنى تەربىيلەش كورسىلىرىدىن بىرىگە قاتنىشىش جەريانىدا مىسىردىكى سۈننەت ئەنسارلىرى جامائىتىنى بىلەن تونۇشقاندىن كېيىن، ئۇنىڭ پائالىيەتلىرىنى كۆزدىن كەچۈرگەن، مېتودىنىڭ ساغلاملىقىغا ئىشەنگەن ۋە ئۇنى قوبۇل قىلغان. ۋەتىنىگە قايتقاندىن كېيىن، جامائىتىنىڭ ئىسمىنى ئەھلى سۈننەتتىن سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرىغا ئۆزگەرتكەن ۋە ئۇنىڭ مېتود ۋە دەۋەت قىلىش يوللىرىغا ۋارىسلىق قىلغان.

صعكعر ۋة ظئتعقادلار:

◈ جامائەتنىڭ ئىچكى تۈزۈلمىسى ئۇنىڭ نىشانى ۋە ئاساسلىق پىكىرلىرىنى بەلگىلەپ چىققان بولۇپ، بۇنى جامائەتنىڭ يېتەكچىلىرىدىن بىرى (مۇھەممەد ھۈسەيىن ھاشىم) سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتىنىڭ ئومۇمىي قورۇلتاي رىسالىسىدە مۇنداق دەپ خۇلاسىلەيدۇ:

- مانا بۇ ئون ئاساسىي پرىنسىپتا ئېنىق بايان قىلىنغىنى سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرىنىڭ ئەقىدىسىدۇر:

1 - دىنىنىڭ ئاساسىي قۇرئان ۋە سۈننەتتۇر (سەلەپ - سالىھلارنىڭ چۈشەنچىسى بويىچە)، دەپ ئېتىقاد قىلىمىز. مۇجتەھىد ئىمامىلار، ئۆلىمالار ۋە ھەدىسشۇناسلارغا كەلسەك، ئۇلار ئىسلام ئۈچۈن غايەت زور خىزمەت قىلغان ئىماملاردۇر. ئۇلار ئوقۇتقۇچىلار ۋە دەۋەتنى يەتكۈزگۈچىلەر مەرتىبىسىدىكى كىشىلەردۇر. ئۇلارنى سۆيىمىز، قەدىرلەيمىز، چوڭ بىلىمىز، ھىمايە قىلىمىز، ئاقىللارچە ئەگىشىمىز ۋە دەلىل سۈپىتىدە قوبۇل قىلىشقا بولىدىغان، ئۆتكۈر كىشىلەر بولسا، ئۇلارنىڭ دەلىللىرىنى كەلتۈرگەندىن كېيىن، بىر يەرگە كېلەلەيدىغان يەرلەردە ھەمكارلىشىمىز، ئوخشىمايدىغان يەرلەر چىقىپ قالغاندا، ئۆز - ئارا كەچۈرىشىمىز (ئىجتىھاد قىلىشقا بولىدىغان مەسىلىلا بولىدىكەن، ھەقىقەتكە يېتىش ئۈچۈن ئىسلام قېرىنداشلىقى ئاساسىدا تالاش - تارتىش قىلىشنىڭ زىيىنى يوق).

2 - ئاللاھ تائالانىڭ سۈپەتلىرىنى ئاللاھ تائالا ئۆزىنى سۈپەتلىگەن ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئاللاھ تائالانى سۈپەتلىگەن سۈپەتلەرنى ئوخشىتىش، ئوبرازلاشتۇرۇش، تەۋىل قىلىش، ئۆزگەرتىش ۋە بورمىلاشتىن خالىي، دەپ ئېتىقاد قىلىمىز ۋە بۇ ھەقتە تالاش - تارتىش قىلىشتىن يىراق تۇرىمىز. ساھابىلەر سۈكۈت قىلغان نوقتىلاردا سۈكۈت قىلىمىز، سۆزلىگەن نوقتىلىرىدا سۆزلەيمىز، بىز ئۈچۈن ئۇلار ياخشى ئۈلگىدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ «ئاللاھ تائالانىڭ خەيرلىكلىرى ھەققىدە پىكىر يۈرگۈزۈڭلار، زاتى ھەققىدە پىكىر يۈرگۈزمەڭلار، چۈنكى سىلەر ئۇنى ئۆزىگە

www.munber.org

مۇناسىپ ئورۇنغا قويالمايسىلەر» دېگەن سۆزىگە. شەرىئەت ۋە يارىتىشتىكى ئىلاھىي ھېكمەتكە ئاساسەن ئەمەل قىلىمىز.

3 ـ نەزىر، قەسەم، قوتقۇزۇش ۋە ياردەم تەلەپ قىلىشقا ئوخشىغان ئىبادەتلەرنىڭ بارلىق تۈرلىرىدە ئاللاھ تائالانى يېگانە دەپ ئېتىقاد قىلىمىز ۋە مەيلى ئاشكارە ياكى ئىسمىنى ئۆزگەرتىش ئارقىلىق بۇ ئىبادەتلەر يۈزلەندۈرۈلگەن ئاللاھدىن باشقا بارلىق كىشىلەرگە قارشى تۇرىمىز.

4 ـ ئىمانىنى، ئەمەلنى مەيدانغا كەلتۈرىدىغان، ھەرىكەتلەردە ئىپادىلىنىدىغان ئىتائەت خاراكتېرلىك تەستىقلاش، دەپ ئېتىقاد قىلىمىز. ئىمكانىيىتى، قۇدرىتى بار تۇرۇغلۇق ئەمەلنى تولۇق قىلماسلىقنى ئىتائەتنى مۇناسىپ شەكىلدە قىلماسلىق، دەپ قارايمىز. ئىمان پەقەت بىر شەيئىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈش، ئۇنى دەۋا قىلىش ياكى تىلغا ئېلىپ قويۇشلا بولماستىن، ئۇ سۆز، ئېتىقاد، ئەخلاق، يۈرۈش ـ تۇرۇش ۋە ئەمەلدىن ئىبارەت، دەپ ئىشىنىمىز.

5 ـ شەرىئەتتىكى بىدئەتنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىدە مەيلى ماھىيەت ياكى ئادا قىلىش جەھەتتە ئىلگىرى كۆرۈلۈپ باقمىغان ئىبادەتلەردە پەيدا بولغان بارلىق يېڭى ئىشلاردۇر، دەپ ئېتىقاد قىلىمىز.

6 ـ ئاللاھنىڭ رەسۇلىنى بارلىقىمىز بىلەن سۆيىمىز. بۇيرىغان بارلىق ئىشلىرىنى ئىمكانىمىزنىڭ يېتىشىچە چىڭ تۇتىمىز ۋە توسقانلىرىدىن يىراق تۇرىمىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ ئار ـ نومۇسلۇق ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا كۆپلەپ سالام يوللاشقا كۈچىمىزنىڭ يېتىشىچە تىرىشىمىز.

7 ـ ئادەم باللىرى ئۆلگەندە ئۇنىڭ ئەمىلىنىڭ ئۈچ ئىش ـ ھەدىس ـ تىن باشقا بارلىق ئىشلاردىن ئۈزۈلۈپ قالىدۇ. ئاللاھ تائالا ئۆزى رازى بولغان خالىغان بەندىلىرىنى شاپائەت قىلىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام چوڭ شاپائەت قىلغۇچى ۋە ئۇ قىيامەت كۈنىدىكى ئەڭ يوقىرى ئورۇنغا. مەدھىيلەشكە تېگىشلىك ئورۇننىڭ ئىگىسى، دەپ ئېتىقاد قىلىمىز.

8 ـ ئاللاھ تائالانىڭ «ھەقىقەتەن بىز قۇرئاننى ھېپزى ئۈچۈن ئاسان قىلدۇق، ئىبرەت ئالغۇچى بارمۇ؟»[①] دېگەن ئايىتىگە ئاساسەن، قۇرئان كەرىمنى ئىبرەت ئېلىش، پىكىر ـ تەپەككۇر يۈرگۈزۈش ئۈچۈن ئوقۇيمىز ۋە ئۇنىڭدىكى ھۆكۈملەرنى سۈزۈپ ئېلىش، ئىلىم ئەھلىنىڭ ئىشى، دەپ ئېتىراپ قىلىمىز.

9 ـ ئىسلام دىنى دىن ۋە دۇنيانىڭ ياخشىلىقلىرىنى ئۆزىگە مۇجەسسەم قىلغان، ئۇ ئۆز ئەھلىدىن زېمىننىڭ ۋارىسلىرى بولۇش ئۈچۈن ئەمەللىرىدە كۈچلۈك مۇھەسسىنلاردىن بولۇشىنى خالايدۇ، دەپ ئېتىقاد قىلىمىز. «كۈچلۈك مۆمىن ئاجىز مۆمىندىن ياخشىدۇر» ـ ھەدىس.

10 ـ ئىسلام دىن ۋە دۆلەت، ئىبادەت ۋە ھۆكۈم. ئۇ ھەرقانداق زامان ۋە ماكانغا مۇناسىپ، دەپ ئېتىقاد قىلىمىز.

[①] قەمەر سۈرىسى، 17 ـ ئايەت.

www.munber.org

◈ جامائەتنىڭ خىزمەت ئىستراتېگىيىسى ۋە ئومۇمىي غايىلىرىگە مۇناسىۋەتلىك تىزىملىكتە مۇنداق دېيىلىدۇ:

- جامائەت بىلەن باشقا ئىسلام جامائەتلىرى ئارىسىدا ھەمكارلىق ۋە قېرىنداشلىق مۇناسىۋىتىنى چىڭىتىش.

- ئىسلام تارىخىي مىراسلىرىنى جانلاندۇرۇشتا ئوخشاش بولمىغان ئىلمىي، مەدەنىي ھەيئەتلەر بىلەن ھەمكارلىشىش.

- ياشلارنى دىنى، مەدەنىي ۋە ئىجتىمائىي جەھەتتىن پائاللاشتۇرۇش.

◈ «تەۋھىد» ژۇرنىلىنىڭ مۇقاۋىسى جامائەت ئىجرا قىلىشقا سەئىي قىلىپ كېلىۋاتقان باشقا بىر قىسىم غايىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ:

- بارلىق بولغىنىشلاردىن خالىي خالىس تەۋھىدكە، تەقۋالىق ۋە تائەتتە ئۆز ئىپادىسىنى تاپقان سۆيگۈ بىلەن ئاللاھ تائالانى سەممىي سۆيۈشكە، ئەگىشىش ۋە ئۇنى ياخشى ئۈلگە قىلىشتا ئۆز ئىپادىسىنى تاپقان سۆيگۈ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى چىن سۆيۈشكە چاقىرىش.

- بارلىق شۈبھىلەردىن يىراق خالىس تەۋھىدكە. ئاللاھ تائالانى تەقۋالىق ۋە ئۇنىڭغا بولغان تائەتتە ئۆز ئىپادىسىنى تاپىدىغان سەمىمىيەت ۋە دۇرۇستلۇق بىلەن سۆيۈشكە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى بولسا، ئەگىشىش ۋە ئۇنىڭدىن گۈزەل ئۈلگىلەرنى ئېلىشتا ئۆز ئىپادىسىنى تاپىدىغان سەمىمىيەت ۋە دورۇستلۇق بىلەن سۆيۈشكە چاقىرىش.

- دىننى قۇرئان ۋە سەھىھ سۈننەتتىن ئىبارەت ساغلام ئىككى مەنبەدىن قوبۇل قىلىشقا، بىدئەت، ئازغۇنلۇق ۋە دىنغا يېڭىدىن پەيدا بولغان ئىشلارغا قارشى تۇرۇشقا چاقىرىش.

- دۇنيا بىلەن دىننى ئەقىدە، ئەمەل ۋە ئەخلاق جەھەتتە بىر - بىرىگە مۇستەھكەم مۇناسىۋەتلەشتۈرۈشكە چاقىرىش.

- مۇسۇلمانلار جەمئىيىتىنى تۈرغۈزۈپ، ئاللاھنىڭ ھۆكمى بىلەن ھۆكۈم قىلىشقا چاقىرىش. چۈنكى، ھاياتنىڭ قايسى قىسمىدا بولمىسۇن ئۇنىڭدىن باشقا بارلىق ھۆكۈملەر بىلەن ھۆكۈم قىلىش ئاللاھ تائالاغا قىلغان ھۆرمەتسىزلىك ۋە ئۇنىڭ ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز قىلغانلىقتۇر.

◈ بۇ پىكىر ۋە غايىلەرگە جامائەتكە تەۋە كىشىلەرنىڭ كىتابلىرىدا ئوخشىمىغان جايلاردا ئۇچرايدىغان تۆۋەندىكى نوقتىلارمۇ ئىلاۋە قىلىنىدۇ:

- پىرقىلەر ۋە ھاۋايى - ھەۋەسكە ئەگىشىدىغان كىشىلەرنىڭ جەمئىيەت ۋە شەخسلەرگە كەلتۈرىدىغان زىيانلىرىدىن ئاگاھلاندۇرۇش، رادىكال تەسەۋۋۇپچىلار، ھەدىسنى ئىنكار قىلغۇچىلار، باھائىيلار، رافىزىيلار، باتىنىيلارغا قارشى تۇرۇش، غەربلەشتۈرۈش، سكولارىستلاشتۇرۇش، ئاتئىستلاشتۇرۇش ۋە زىندىقلاشتۇرۇشلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش.

- مۇسۇلمانلارنى بىر ئەقىدە، سەلەپلەرنىڭ مېتودىنى ئاساس قىلغان بىر خىل قانۇن مېتودى ئاستىدا بىرلەشتۈرۈش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىش؛ چۈنكى، بۇ ئۇممەتنىڭ

www.munber.org

ئاخىرىدا كەلگەنلىرىنى پەقەت ئىلگىرىكىلەرنى ئىسلاھ قىلغان مېتودتىن باشقىسى ئىسلاھ قىلالمايدۇ.

- كونا - يېڭى مەسىلىلەرگە دائىر ئاللاھنىڭ ھۆكۈملىرىنى شەرىئەتنىڭ پرىنسىپلىرىغا ئۇيغۇن شەكىلدە بىلىش ئۈچۈن، سۈننەت ئىماملىرى ۋە سەلەپلەرنىڭ تۇتقان يوللىرى ئاساسىدا دىننى يېڭىلاش، زېمىندا ئاللاھنىڭ شەرىئىتىنى ھۆكۈمران ئورۇندا تۇرغۇزۇش ئۈچۈن توقۇنۇش ياكى ئالدىراقسانلىق قىلماستىن ئاقىلانە سىياسەت قوللىنىشقا چاقىرىش.

◈ جامائەتنىڭ سىياسىي پىكىر ساھەسىدىكى قاراشلىرىنى دوكتور جامال مەراكەبي جامائەتنىڭ مىسىردىكى ئىلمىي تەتقىقات كومىتېتىغا قاراشلىق دەۋەت ۋە تەشۋىقات ئىدارىسى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان «يېڭى دەۋر ھۆكۈمەت سىستېمىلىرى ئارىسىدا ئىسلام خەلىپىلىكى» ناملىق كىتابىدا ئىزاھلاپ مۇنداق دەيدۇ: «ئىسلامنىڭ سىياسىي سىستېمىسى قانداقلا بولمىسۇن دېموكراتىك سىستېما ئەمەس، ئۇ ئاساس ۋە پرىنسىپ جەھەتلەردە دېموكراتىيە بىلەن ئاز بولمىغان ئوخشىماسلىقلارغا ئىگە.

- ئىسلامنىڭ سىياسىي سىستېمىسى كوممۇنىستىك ياكى سوتسىيالىستىك سىستېمىمۇ ئەمەس، مەيلى نەزەرىيەگە تايانغان ياكى پادىشاھلىق شەكلىدىكى بولسۇن ھەرقانداق دىكتاتۇر تۈزۈملەرگىمۇ يېقىن كەلمەيدۇ.

- ئىسلامىي تۈزۈمنىڭ ئۆزىگە خاس ئەۋزەللىكى بار. ئۇنى ھەرقانداق ئەھۋالدا يۇقىرىقىلارنىڭ قاتارىغا تىزىشقا ياكى ئۇلارنىڭ ئاستىدا دەپ قاراشقا بولمايدۇ. ئىسلامنىڭ سىياسىي سىستېمىسى خالىس ئىسلامىي تۈزۈم بولۇپ، ئۇنىڭ دىنى كىشىلەر ۋەكىللىك قىلىدىغان سىيوكراتىك تۈزۈم ياكى ھوقۇق مەركەزچىلىكى بىلەن، دېموكراتىيە ياكى سوتسىيالىزم بىلەن ئالاقىسى يوق.»

- 1989 - يىلى جامائەت تەرىپىدىن خورتۇمدا ئېچىلغان قورۇلتاينىڭ تەۋسىيەلىرىدە مۇنداق دېيىلىدۇ:

1 - دېموكراتىيە كاپىر تۈزۈم؛ چۈنكى ئۇ ئىنسانغا ئاللاھ تائالاغىلا خاس بولغان قانۇن چىقىرىش ھوقۇقىنى بېرىدۇ. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «ھۆكۈم پەقەت اللہ غىلا خاس»[1]

2 - نامزات كۆرسىتىش ۋە ئاۋاز بېرىش ئارقىلىق سايلام ئېلىپ بېرىش يوللۇق ۋاستە.

3 - ئىشچى ۋە باشقىلارنىڭ ھوقۇقىنى ھىمايە قىلىش ئۇيۇشمىلىرى ۋە شۇنىڭدەك ئوقۇغۇچىلار بىرلىكلىرى: ئوقۇغۇچىلار ۋە باشقا ئۇيۇشمىلارنىڭ شەرئىي قانۇنلار بىلەن ئىشى يوق. ئۇلارغا ئىشتىراك قىلىش شۇنىڭ بىلەن مۇناسىۋەتلىك شەرئىي بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن پايدىلىق ياكى زىيانلىق بولۇپ چىقىدۇ.

[1] يۇيۇف سۈرىسى، 67 - ئايەت.

www.munber.org

4 ـ مەنپەئەت زىيانغا قارىغاندا كۈچلۈك ئورۇندا تورىدىغان ئەھۋالدا شەرئىي بەلگىلىمىلەرنى ئېتىبارغا ئالغان ئاساستا، دېموكراتچىلارنىڭ شۇملۇقلىرىنى ئازايتىش ئۈچۈن ئومۇمىي سايلام ۋە باشقا ئىشلارغا ئاكتىپ قاتناشسا بولىدۇ.

◈ دەۋەتنىڭ ئاساسى ساھەسىدە: جامائەت كوللىكتىپ پائالىيەت ئېلىپ بېرىشنى قانۇنلۇق، دەپ قارايدۇ. سۈننەت ۋە جامائەتنىڭ شۇئارلىرىدىن باشقا شەكىللەردە پارتىيىلىشىشنى ئېتىراپ قىلمايدۇ. تەشكىلاتچىلىقنى شەرئىي بەلگىلىمىلەر ئاساسىدا قوللايدۇ.

◈ تەربىيە ۋە تەزكىيە (پاكلىنىش) مەسىلىلىرىدە ئىسلامدىن ئەقىدە، ئەخلاق، ئىبادەت ساھەلىرىدىكى ئېغىشلارنى، خۇراپاتنى تازىلاش، ھەدىسلەرنى ئىشەنچسىز ھەدىسلەردىن ئايرىپ ئېلىش ۋە ئۇممەتنى بۇنىڭغا كۆرە تەربىيلەپ كەلگەن سەلەپ ـ سالىھلارنىڭ مېتودىغا تايىنىدۇ.

پىكىر ۋە ئەقىدىلەرنىڭ يىلتىزلىرى:

◈ مەيلى دەلىل ـ ئىسپات كۆرسىتىش ياكى ئىبادەت، مۇئامىلە ۋە ئەخلاق ساھەسىدە بولسۇن ئەھلى سۈننەت ۋەلجامائەنىڭ مېتود ۋە ئەقىدىسىنى ئاساس قىلىدۇ.

◈ ئېتىقاد ۋە ئۇسۇلدا قەدىمكى سەلەپ ئۆلىمالىرىنىڭ كىتابلىرىنى يېتەكچى قىلىدۇ.

◈ يەنە شەيخۇلئىسلام ئىبنى تەيمىييە، ئىبنى ئەلقەييىم، مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھاب ۋە ئەرەب يېرىم ئارىلىدىكى دەۋەت ئۆلىمالىرى، شەۋكانى، سەنئانىي، ئەلبانىي ۋە سەلەپىييە دەۋىتىنىڭ باشقا ئۆلىمالىرىنىڭ ئەسەرلىرىنىمۇ ئاساس قىلىدۇ.

تارقىلىشى ۋە تەسىر دائىرىسى:

◈ سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى مىسىرغا مەركەزلەشكەن بولۇپ، ئۇلارنىڭ مىسىردا يۈزگە يېقىن شۆبىسى ۋە مىڭدەك مەسچىتى بار. ئۇلار يەنە سۇدان، ئېرترىيە، لىبېرىيە، چاد، ئېفوپىيە، جەنۇبى ئافرىقا ۋە باشقا ئافرىقا دۆلەتلىرى، شۇنىڭدەك تايلاند، سىرلانكىغا ئوخشىغان بىر قىسىم ئاسىيا ئەللىرىدىمۇ مەركەزلەشكەن. بۇ دۆلەتلەرنىڭ ھەر بىرىدە جامائەتنىڭ مەركەزلىرى بولۇپ، بۇلارغا قاراشلىق رايونلارغا تارقالغان شۆبىلىرى بار. بىراق، ئۇلارنى بىر خىل مېتود بىر ئارىغا جەملەپ تۇرغان بولسىمۇ جامائەتنىڭ ھەر بىر دۆلەتتە مۇستەقىل رەھبەرلىك ئورگىنى بار.

www.munber.org

◈ شۇنىڭدەك، جامائەتنىڭ مىسىردىكى سەلەپىيىيە دەۋىتى جامائىتى، سەئۇدىدىكى دەۋەت ئۆلىمالىرى، كۇۋەيتتىكى ئىسلامىي مىراسلارنى جانلاندۇرۇش جەمئىيىتى، ئەرەب بىرلەشمە خەلىپىلىگىدىكى دارۇلبىر، بەھرەيىندىكى ئىسلام تەربىيىسى جەمئىيىتى، ھىندىستان يېرىم ئارىلىدىكى ئەھلى ھەدىس جەمئىيىتى، شەرقىي جەنۇبى ئاسىيادىكى مۇھەممەدىيىيە جەمئىيەتلىرى، يەنە ياۋرۇپا، ئامېرىكىلاردىكى ئويۇشما ۋە جەمئىيەتلەر، ئافرىقىدىكى سەلەپىيىيە جەمئىيەتلىرى بىلەنمۇ كۈچلۈك ئالاقىسى بار.

<u>يذقعر عقعلاردعن شذ نةرسة ظايدعثلعشعدذكع</u>، سۈننەتى مۇھەممەدىيىيە ئەنسارلىرى جامائىتى سەلەپىيىيە ئەقىدىسى ئاساسىغا قورۇلغان رادىكال تەسەۋۋۇپچىلارغا قارشى تۇرۇش، بىدئەتنىڭ بارلىق شەكىللىرىگە قارشى كۆرەش قىلىش، تەۋھىدنى تەشۋىق قىلىش ۋە سۈننەتكە ئەگىشىشكە چاقىرىدىغان ئىنتىزاملىق كوللىتىپ خاراكتېرىنى ئالغان ھەرىكەتلەرنىڭ بىرىدۇر. ئۇنىڭ ئومۇمىي جەھەتتىن ئېلىپ ئېيتقاندا، تەسەۋۋۇپ ئېقىمىنىڭ تار دائىرىگە قامىلىپ قېلىشىدا ئىجابىي رولىي بار. بۇنىڭدىن باشقا ئىسلام ئويغىنىش ئېقىمىدىكى كەڭ ياشلار قاتلىمىغا نىسبەتەن كۈچلۈك تەسىر كۆرسەتكەن.

◈ بۇ، سەلەپىلەرنىڭ كىتاب ۋە مېتودلىرىنى تارقىتىشتا باشقا ئىسلاھات ۋە سەلەپىي دەۋەتلىرى بىلەن ھەمكارلىشىش يولىدا كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقلىرى ئۈچۈن رەھمەت ئېيتىشقا تېگىشلىك بىر جامائەت. بۇنىڭ ئومۇمىي جەھەتتىن ئىسلام ئويغىنىش ئېقىمىنىڭ ئەھلى سۈننەت ۋەلجامائەنىڭ مېتودىنى ئاساس قىلىشى، خۇسۇسىي جەھەتتىن ئىسلام دۇنياسىدا ھىجابنىڭ قايتىدىن جانلىنىشى ۋە غەربلىشىشكە قارشى تۇرۇشتا ئىجابىي تەسىرى بولغان.

◈ بۇ جامائەتنىڭ ئۆلىمالىرى كىتابلىرىنىڭ ئازلىقى، شۆھرەتكە بېرىلمەسلىكى بىلەن سۈپەتلىنىدۇ. جامائەتكە چاقىرىشىغا قارىغاندا مېتودقا دەۋەت قىلىشى يۇقىرى ئورۇننى ئىگەللەيدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ جامائەتكە ئائىت كىتابلىرى ۋە بۇ ساھەدىكى كۈچىنىڭ ئازلىقى رىقابەتچىلىرىنىڭ بۇلارنى تۆۋەن كۆرىشىگە قولايلىق يارىتىپ بەرگەن.

◈ جامائەت، ئىلمىي ئىنىستىتوتلار، شەرئىي ئۇنىۋېرسىتېتلارنى قۇرۇش ۋە ئۇلارنىڭ دەرسلىك پروگراملىرىنى تۈزۈش ئارقىلىق سەئۇدى ئەرەبىستان پادىشاھلىقىدىكى ئىلمىي ئويغىنىشنىڭ ئول تېشىنى قويۇشتا يېتەرلىك نەسىۋىسى بار. بۇ شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھھابنىڭ دەۋىتىگە قارشى كىشىلەرنىڭ ئۇلارنى «ۋەھھابىيلار» دەپ ئاتىشىغا سەۋەب بولغان.

◈ بۇلارنى تەنقىد قىلىدىغانلار "بۇلارنىڭ تەۋھىد ۋە سۈننەت مەسىلىلىرىگە قاتتىق ئەھمىيەت بېرىپ، سىياسىي مەسىلىلەرگە ۋە ئاللاھنىڭ شەرىئىتىگە قارشى ئىش ئېلىپ بارىدىغان ھۆكۈمەتلەر بىلەن تىركەشمەيدىغانلىقى، شۇنىڭدەك تەربىيىلەش مېتودلىرىنىڭ ئومۇمىيلىقىغا ئىگە ئەمەسلىكى" نى تىلغا ئالىدۇ. ئەمما جامائەت ساغلام تەۋھىدنى رىئاللىققا ئايلاندۇرۇش ۋە ئۇنى سەمىيلىك بىلەن ئەمەلىلەشتۈرۈشتىن ئىبارەت ئىككى ئىشنى ئۇممەتنىڭ ئاۋازىنى بىر يەرگە

www.munber.org

توپلاشنىڭ ئاساسى ۋە نۇسرەت بىرىش، كۈچكە ئىگە قىلىش، خەلىپىلىكنىڭ قايتىپ كېلىشىدىن ئىبارەت ئاللاھنىڭ ۋەدىلىرىنىڭ ئەمەلىلىشىشىنىڭ شەرتى، دەپ قارايدۇ.

دوكتور مەراكەبي « يېڭى دەۋر ھۆكۈمەت سىستېمىلىرى ئارىسىدا ئىسلام خەلىپىلىكى » ناملىق كىتابىدا مۇنداق دەيدۇ: « ئىسلام دۆلىتى قورۇلغان تارتىپ تاكى بۈگۈنىمىزگە قەدەر ئىسلام شاھىد بولغان قارشى چىقىش ھەرىكەتلىرىنى كۆزدىن كەچۈرگەندە، ياخشىلىقتىن بىشارەت بېرىدىغان بىرمۇ ئەھۋالنى ئۇچرىتالمايمىز. ئۇلارنىڭ ھەممىسى كۈتكەن مېۋىنى بەرمىدى. ئۇ كۆپىنچە مەغلۇب بولىدۇ ۋە ئۇنىڭدىن پىتنىنىڭ دائىرىسىنى كېڭەيتىشتىن باشقا نەتىجە چىقمايدۇ... بۇنىڭ ئەكسىچە ئىسلام دۆلەتلىرىگە شاھىت بارلىق ئىسلاھات ھەرىكەتلىرى ھۆكۈمەتنى ئېلىش ئۈچۈن ئىسيان كۆتۈرۈش ۋە ئۇرۇش قىلىشنى ۋاستە قىلىپ تاللىمىدى... »

بۇلاردىن كېيىن، مەراكەبي سۆزلىرىنى ئۆمەر ئىبنى ئابدۇلئەزىزنىڭ مەيدانغا كەلتۈرگەن ئىسلاھاتلىرى، ئەھمەد ئىبنى ھەنبەلنىڭ كۈچ ـ قۇدرىتى بار تۈرۈغلۇق پىتنىگە ئادەمسىز، قىلىچسىز قانداق قارشى تۇرغانلىقى قاتارلىقلار ئارقىلىق دەلىللەيدۇ. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۈممىتىگە توسۇش ئارقىلىق، ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ رەسۇلى ياخشى كۆرىدىغان بىر ياخشى ئىشقا ئېرىشىش ئۈچۈن يامان ئىشلارنى توسۇشنى ۋاجىب قىلىپ بەلگۈلىگەن. ئەگەر ھاكىمدا ئاللاھ تەرىپىدىن ئېنىق پاكىتى بولغان ئاشكارە كاپىرلىق ئەھۋالى بايقالسا، كۈچ ـ قۇدرەتكە ئىگە بولغاندىن كېيىن پايدا ـ زىياننى كۆز ئالدىغا كەلتۈرگەن ھالدا ئۇنىڭغا قارشى چىقىش ۋاجىبتۇر.

ئەتراپلىق مەلۇمات ئۈچۈن پايدىلىنىش مەنبەلىرى:

- مىسىر سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى : مقاصد الجماعة
- مۇھەممەد ھۇسەين ھاشىم: المؤتمر العام لجماعة أنصار السنة
- سۈننەتى مۇھەممەدىييە ئەنسارلىرى جامائىتى: لائحة الجماعة
- مۇھەممەد ئەبۇ زەيد مۇستەپا: المفهوم السلفي للعمل السياسي
- د.جامال مەراكەبي: الخلافة الإسلامية بين نظم الحكم المعاصرة
- شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل: رسالة إلى شيخ مشايخ الطرق الصوفية
- شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل: هذه هي الصوفية
- د.مۇھەممەد جەمىيل غازى: الصوفية الوجه الآخر
- شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل: البهائية
- شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل: دعوة الحق

www.munber.org

- 1988 ـ يىلى، 18 ـ ئىيول/ سۇدان سۈننەت ئەنسارلىرى جامائىتىنىڭ سۈننەتنىڭ پاكىتلىقى توغرىسىدا چىقارغان باياناتى.

- فەتھى ئەمىن ئوسمان: جماعة أنصار السنة المحمدية نشأتها وأهدافها ورجالها

- د.ناسىر ئابدۇلكەرىم ئەلئەقل: مباحث في عقيدة أهل السنة والجماعة وموقف الحركات الإسلامية المعاصرة منها

- سەلىم هىلالىي، زىياد دەبىيج: الجماعة الإسلامية في ضوء الكتاب والسنة

- هۈسەيىن ئىبنى مۇھسىن ئىبنى ئەلى جابىر: الطريق إلى جماعة المسلمين

- د.مۇھەممەد خەلىل ھەرراس: شرح القصيدة النونية لابن القيم

- د.مۇھەممەد خەلىل ھەرراس: شرح العقيدة الواسطية- لشيخ الإسلام ابن تيمية

- د.مۇھەممەد خەلىل ھەرراس: دعوة التوحيد والأطوار التاريخية التي مرت بها

- د.مۇھەممەد خەلىل ھەرراس: ابن تيمية السلفي

- شەيخ ئابدۇررازىاق ئەفىيفىي: مذكرة التوحيد

- شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل: الصفات الإلهية بين السلف والخلف

- شەيخ ئابدۇرراھمان ئەلۋەكىيل: زندقة الجيلي

- شەيخ ئابدۇرراھمان ئابدۇلخالىق: الأصول العلمية للدعوة السلفية

- شەيخ ئەبۇلۋەفا مۇھەممەد دەرۋىش: الإسلام والروحية

- شەيخ ئەبۇلۋەفا مۇھەممەد دەرۋىش: خواطر في الدين والاجتماع

- شەيخ مۇستەپا دەرۋىش: التوراة والإنجيل ومدى التزام المسلمين بالإيمان بهما

- شەيخ مۇستەپا دەرۋىش: رسالة إلى بابا شنودة: مذكرة دفاع

- شەيخ مۇستەپا دەرۋىش: وصية المسيح- شرح وتحليل

- شەيخ مۇستەپا دەرۋىش: الولايات الإسلامية المتحدة: الخلافة الإسلامية

- تارىق ھەدىييە: أوراق من تاريخ جماعة أنصار السنة في السودان «مخطوط بتاريخ 1406هـ»

- مىسىردىكى جامائەت تەرىپىدىن نەشىر قىلىنىدىغان «الهدى النبوي» ژۇرنىلى.

- جامائەتنىڭ نامىدا ھازىرغىچە نەشىر قىلىنىپ كېلىۋاتقان «التوحيد» ژۇرنىلى.

www.munber.org

- سۇداندىكى جامائەت تەرىپىدىن نەشر قىلىنىدىغان «الإستجابة» ژۇرنىلى.

www.munber.org